

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

ความมุ่งหมาย

จุดประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้ (1) ผลยับยั้งการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนเมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อน และคนแปลกหน้าในเหตุการณ์ฉุกเฉิน โดยพิจารณาเวลาที่ผู้รับการทดลองคนแรกในกลุ่มมารายงานการเห็นควันเป็นตัวแปรตาม และมีการปล่อยควันในเงื่อนไข 1. คนเดียว 2. คู่เพื่อน 3. คู่คนแปลกหน้า 4. ผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิดเป็นตัวแปรอิสระ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยของลาตานิ และคาร์ไล (Latané and Darley, 1968) และผลการวิจัยของลาตานิ และโรดิง (Latané and Rodin, 1969)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้รับการทดลองเป็นนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 - 4 คณะครุศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2517 ทั้งเพศหญิงและเพศชาย จำนวน 140 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ความสมัครใจเป็นเกณฑ์ โดยทำหนังสือเชิญนิสิตทั้ง 2 คณะให้มาร่วมในการสัมภาษณ์ในหัวข้อปัญหาการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งนิสิตจะตอบยินดีหรือไม่ยินดีที่จะมาร่วมการวิจัยในระดาคำตอบ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - 2.1 จัดสภาพการทดลองในห้องสมุคินิสิตแผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ ซึ่งติดกับห้องเก็บของแผนกวิชาจิตวิทยา โดยปล่อยควันสีขาวซึ่งทำจากสารเคมีได้แก่ ซิงค์ออกไซด์ เฮกซะคลอไรด์ อลูมิเนียม แบริลในเตา และกำมะถันผง ให้ควันออกมาจากช่องประตูห้องเก็บของเข้ามาในห้องทดลอง
 - 2.2 แบบสำรวจปัญหาการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย (Mooney Problem Checklist)

2.3 นาฬิกาจับเวลา

3. วิธีการทดลอง เมื่อได้ผู้รับการสัมภาษณ์ครบ 140 คนแล้ว ใต้แบ่งผู้รับการสัมภาษณ์เป็น 4 เงื่อนไขคือ (1) เงื่อนไขคนเดียว 20 คน ทำการทดลอง 20 ครั้ง (2) เงื่อนไขคู่เพื่อน 40 คน ทำการทดลอง 20 ครั้ง (3) เงื่อนไขคู่คนแปลกหน้า 40 คน ทำการทดลอง 20 ครั้ง (4) เงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด 40 คน ทำการทดลอง 20 ครั้ง ในที่นี้ผู้ร่วมคิดเป็นผู้รู้ถึงการวิจัยที่แท้จริง และได้รับการบอกให้ปฏิบัติตามเฉยเมยไม่สนใจต่อควันทันทีที่เกิดขึ้น ก่อนการสัมภาษณ์ผู้รับการสัมภาษณ์จะได้รับเชิญให้คอยในห้องทดลอง ประมาณ 5 นาที เพื่อรอการสัมภาษณ์ ระหว่างคอยให้ทำแบบสำรวจปัญหาการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ผู้ทดลองเริ่มปล่อยควันทันทีหลังจากผู้รับการสัมภาษณ์เข้าไปในห้องแล้วประมาณ 1 นาที ผู้ทดลองเริ่มจับเวลาการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสา การทดลองสิ้นสุดลงถ้าผู้รับการทดลองในแต่ละเงื่อนไขออกมารายงานหรือไม่ออกมารายงานการ เกิดควันทันทีในเวลา 5 นาที และทำการสัมภาษณ์ผู้รับการทดลองในแต่ละ เงื่อนไขหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จำนวนการอดละการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคนเดียว คู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า และผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิดในช่วงเวลาที่ต่างกัน
2. จำนวนการอดละการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในคาบหวั่ง 1 และคาบหวั่ง 2
3. เปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า กับคาบหวั่ง 1 และผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิดกับเงื่อนไขคนเดียว โดยวิเคราะห์ค่าไคสแควร์การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขดังกล่าวในช่วงเวลา 100 และ 220 วินาที
4. เปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า กับคาบหวั่ง 2 โดยวิเคราะห์ค่าไคสแควร์การแสดงพฤติกรรมในเงื่อนไขดังกล่าวในช่วงเวลา 100 และ 220 วินาที
5. เปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่เพื่อน กับคู่คนแปลกหน้า โดยวิเคราะห์ค่าไคสแควร์การแสดงพฤติกรรมในเงื่อนไขดังกล่าวในช่วงเวลา 220 วินาที

6. เปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยและคนอเมริกันในเงื่อนไขคนเดียว คู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า และผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด โดยวิเคราะห์ค่าไคสแควร์การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขทั้ง 4 ดังกล่าว ในช่วงเวลา 60, 140 และ 220 วินาที

7. คำนวณค่ารอยละจากผลการสัมภาษณ์หลังการทดลอง ได้แก่ การคิดว่าคนอื่นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ, การตีความเหตุการณ์, และความรู้สึกของผู้รับการทดลองที่มีต่อการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ขอมูลพบว่า

1. การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคนเดียวรอยละ 85 คู่เพื่อนรอยละ 90 คู่คนแปลกหน้ารอยละ 90 ผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดรอยละ 45 ค่าคหวั่ง 1 ซึ่งไคแอกการค่าคหวั่งในกลุ่ม 2 คน ที่คำนวณมาจากเงื่อนไขคนเดียวรอยละ 98 และค่าคหวั่ง 2 ซึ่งไคแอกการค่าคหวั่งในกลุ่ม 2 คน ที่คำนวณมาจากเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดรอยละ 70

2. การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขที่อยู่คนเดียวแตกต่างจากเมื่ออยู่กับผู้รวมคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 7.03, df = 1$) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 โดยมีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขที่อยู่คนเดียวมากกว่าเมื่ออยู่กับผู้รวมคิด ผลคังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานขอ 3 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคนเดียวมากกว่าเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด แสดงว่ามีผลยับยั้งของผู้รวมคิดต่อการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสา

3. การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขที่มีเพื่อน 1 คนอยู่ด้วย ไม่แตกต่างจากเมื่ออยู่คนเดียว และเมื่ออยู่กับผู้รวมคิด ผลคังกล่าวนี้คักคานสมมติฐานขอ 1 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคนเดียวมากกว่าเงื่อนไขคู่เพื่อน และยังคักคานสมมติฐานขอ 5 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่เพื่อนมากกว่าเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด แสดงว่ามีผลยับยั้งของเพื่อนอยู่บาง แต่ไม่แตกต่างจากเงื่อนไขคนเดียว และเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขที่มีคนแปลกหน้า 1 คนอยู่ด้วย ไม่แตกต่างจากเมื่ออยู่คนเดียวและ เมื่ออยู่กับผู้รวมคิด ผลดังกล่าวนี้คัดค้านสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขคนเดียวมากกว่าเงื่อนไขคู่คนแปลกหน้า และยังคัดค้านสมมติฐานข้อ 6 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขคู่คนแปลกหน้ามากกว่าเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด แสดงว่า มีผลยับยั้งของคนแปลกหน้าอยู่บ้าง แต่ไม่แตกต่างจากเงื่อนไขคนเดียว และ เงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขที่มีเพื่อน 1 คน และมีคนแปลกหน้า 1 คนอยู่ด้วย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวนี้คัดค้านสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขคู่เพื่อนมากกว่าเงื่อนไขคู่คนแปลกหน้า แสดงว่า เมื่ออยู่กับเพื่อน 1 คน หรืออยู่กับคนแปลกหน้า 1 คน มีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารไม่แตกต่างกัน

6. คนไทยและคนอเมริกันมีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขคนเดียว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวนี้คัดค้านสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารของคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน

7. ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารของคนไทยและคนอเมริกันในเงื่อนไขคู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า และผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดแตกต่างกัน แม้ว่าผลการวิจัยจะปรากฏว่ามีความแตกต่างกันในเงื่อนไขดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อ 8 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขคู่เพื่อนของคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อ 9 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขคู่คนแปลกหน้าของคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน และผลดังกล่าวนี้นี้ยังสนับสนุนสมมติฐานข้อ 10 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการ เปรียบเทียบผลการวิจัยจากสภาพการทดลองที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยนี้ศึกษาถึงการแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสาต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินคือการเกิดควันเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการวิจัยต่อไปจะศึกษาการแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสาในเหตุการณ์ฉุกเฉินอื่น ๆ เช่น ในสภาพการทดลอง ซึ่งผู้หนึ่งได้รับความเดือดร้อนจากการวิจัยของลาตาเน และโรแลง (Latané and Rodin, 1969) และจากสภาพการทดลองที่ผู้ร่วมคิดเป็นลมชักจากการวิจัยของคาร์เด และลาตาเน (Darley and Latané, 1968) นอกจากนั้นน่าจะศึกษาถึงการแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสาในเหตุการณ์ธรรมดาซึ่งไม่ใช่เหตุการณ์ฉุกเฉินด้วย
2. การวิจัยนี้กำหนดให้มีผู้ร่วมคิด 1 คน ในเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด การวิจัยต่อไปจะศึกษาถึงการเพิ่มจำนวนผู้ร่วมคิดในเงื่อนไขว่าจะมีผลทำให้การแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสาแตกต่างกันหรือไม่
3. การวิจัยนี้กำหนดให้แต่ละเงื่อนไขผู้รับการทดลอง 2 คน ในการวิจัยต่อไป น่าจะเพิ่มจำนวนผู้รับการทดลองในเงื่อนไขทั้ง 4 เพื่อศึกษาว่าการมีจำนวนคนเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ผลการแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสาแตกต่างกันหรือไม่
4. ควรจะมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่น ที่จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสา เช่น เพศ และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกัน จะทำให้การแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสาแตกต่างกันหรือไม่
5. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมรุมชนอาสาของกลุ่มคนที่บรรทัดฐานทางสังคมแตกต่างกัน เช่น คนในเมืองหลวงกับคนในชนบท
6. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตในคณะครุศาสตร์ และพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีความรู้สึกคุ้นเคยกัน เพราะเป็นนิสิตอยู่ในสถาบันเดียวกัน ทำให้ในเงื่อนไขคนแปลกหน้า นิสิตไม่รู้สึกวานิสิตคณะอื่นที่อยู่ด้วยเป็นคนแปลกหน้า จึงน่าจะมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งไม่ใช่ นิสิตในมหาวิทยาลัยและคนแปลกหน้าในเงื่อนไขดังกล่าวนี้ ควรจะเป็นคนแปลกหน้าซึ่งไม่ได้อยู่ในสถาบันนั้นแห่งนั้นโดยตรง

ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลที่ได้สามารถนำไปอธิบายถึงการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนในชีวิตได้ว่า การที่บุคคลตัดสินใจแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาแตกต่างกัน เพราะแต่ละคนอยู่ในสภาพการณ์ และ เหตุการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น ในเหตุการณ์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ การช่วยคนซึ่งกำลังถูกทำร้าย การแจ้งให้ทราบว่าจะเกิดไฟไหม้ในโรงพยาบาล การบริจาคเงินเพื่อการกุศล และการช่วยทำกิจการต่าง ๆ ส่วนในสภาพการณ์ที่ต่างกัน ได้แก่ การที่บุคคลอยู่คนเดียว ก็กับการที่มีคนอื่นอยู่ด้วยจะมีผลทำให้มีการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละคนมีการรับรู้เหตุการณ์ มีการคำนึงถึงความรับผิดชอบ และคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นแตกต่างกัน

2. ผลที่ได้สามารถนำไปอธิบายธรรมชาติพื้นฐานของจิตใจมนุษย์ในแง่การเอาตัวรอด โดยแต่ละคนมีสัญชาตญาณที่จะป้องกันตนเอง และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในทุก ๆ ทาง เพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

3. ผลที่ได้แสดงให้เห็นถึงการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนในแต่ละวัฒนธรรมได้ว่าต่างกันมากน้อยเพียงใด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย